

Muzeum
Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

gdzie bracia

W stulecie przewrotu
majowego 1926 roku

się waśnią

BIULETYN

MARZEC 2026

KWIECIEŃ 2026

SPIS, TREŚCI

WYDARZENIA

WYDARZENIA

- 27–29 marca
MIĘDZYNARODOWE TARGI TURYSTYKI
WE WROCŁAWIU 3
- 14 kwietnia
DEBATA PROFESORSKA O NOWEJ EDYCJI PISM
ZEBRANYCH JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 5
- 18 kwietnia
II MIĘDZYNARODOWE DNI MUZEÓW – DOMÓW
HISTORYCZNYCH 7

DZIAŁ BADAŃ NAUKOWYCH

- II CZĘŚĆ ZAWODÓW FINAŁOWYCH OLIMPIADY 8
- Z DAWNEJ KSIĄŻKI KUCHARSKIEJ:
ZUPA CHLEBOWA 9

DZIAŁ EDUKACJI

- TRANSATLANTYK MARZEŃ, CZYLI TWORZYMY
DREWNIANE PUZZLE INSPIROWANE
MS „PIŁSUDSKIM” 10
- PORANEK MUZYCZNY 11
- OGRÓD CZY PUSZCZA, DOM CZY DWOREK? 12
- XIV ZJAZD KLUBU NAUCZYCIELA HISTORII 13
- Z PLECAKIEM PRZEZ „MILUSIŃSKĄ PUSZCZĘ” 14
- O KWIETNIOWYM WARSZTATCIE DLA
DOROSŁYCH „ALE FAJNY VINTAGE!” 15

DZIAŁ WYSTAW

I POPULARYZACJI NAUKI

- „GDY BRACIA SIĘ WAŚNIĄ. W STULECIE
PRZEWROTU MAJOWEGO 1926 ROKU” –
KRYTYCZNA REFLEKSJA NAD PRZEWROTEM
MAJOWYM W 100-LECIE WYDARZEŃ 16

WYDAWNICTWA

- MAJ 1926 LUB „COŚ PODOBNEGO DO
ZAMACHU STANU...” 20

MIĘDZYNARODOWE TARGI TURYSTYKI WE WROCŁAWIU

Udział **Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku** w Międzynarodowych Targach Turystyki we Wrocławiu (27–29 marca 2026 r.) był kluczowym elementem prezentacji regionu na wspólnym stoisku „Mazowsze serce Polski” MROT.

Muzeum skoncentrowało się na promocji swojej nowoczesnej oferty edukacyjnej i turystycznej, przyciągając odwiedzających do odkrywania historii Marszałka w sercu Sulejówka.

Zespół Muzeum przybliżył gościom strukturę placówki, która łączy historyczny dworek „Milusin” z nowoczesnym, multimedialnym budynkiem wystawowym. Prezentowaliśmy makietę dworku oraz pokaz multimedialny z wystawy stałej.

Przedstawiciele Muzeum przeprowadzili setki inspirujących rozmów, odpowiadając na pytania dotyczące zarówno historii, jak i praktycznych aspektów planowania wizyty w Sulejówku, takich jak dojazd czy dostępność restauracji na miejscu.

Udział w targach na stoisku zorganizowanym przez Mazowiecką Regionalną Organizację Turystyczną pozwolił na wzmocnienie współpracy z innymi kluczowymi atrakcjami Mazowsza, m.in. Stacją Muzeum, Lokalną Organizacją Turystyczną Trzech Rzek oraz Stowarzyszeniem „Lokalna Grupa Działania – Tygiel Doliny Bugu”.

Obecność Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku na targach we Wrocławiu była prawdziwą podróżą w czasie i przestrzeni. Najnowocześniejsza technologia spotkała się tu z tradycją, tworząc ofertę, obok której nie dało się przejść obojętnie.

Najważniejsze punkty programu:

- **Wirtualna podróż do Żułowa:** Dzięki **okularom VR** odwiedzający mogli przenieść się w magiczny, cyfrowy świat i zobaczyć miejsce urodzenia Marszałka. Ten obraz pozwolił poczuć klimat kresowej ojczyzny Piłsudskiego.
- **Show na scenie głównej: Ewa i Michał** brawurowo poprowadzili teleturniej wiedzy, wplatając w niego barwne opowieści o Muzeum i samym Sulejówku, co przyciągnęło przed scenę tłumy widzów.
- **Warsztaty „Kolaże historyczne”:** Dział Edukacji zaprosił gości do wspólnego tworzenia – zwiedzający

z wielką pasją projektowali piękne kartki, łącząc historyczne motywy z własną kreatywnością.

- **Smaki:** Na stoisku królowały **ulubione suchary cynamonowe Marszałka**, którymi częstowaliśmy gości biorących udział w quizach historycznych.
- Prawdziwe emocje wzbudzał **quiz wiedzy historycznej**, w którym odwiedzający z uśmiechem na twarzach **łowili losy ze szklanej kuli**. Każda wyciągnięta kartka z pytaniem o Marszałka była szansą na sprawdzenie swojej wiedzy i zdobycie atrakcyjnych nagród. Ta interaktywna forma zabawy przyciągnęła setki osób – od najmłodszych po seniorów – sprawiając, że historia Józefa Piłsudskiego stała się tematem żywych rozmów na stoisku.

Dzięki tak bogatemu programowi – od edukacyjnych warsztatów, przez smaki dzieciństwa Piłsudskiego, aż po nowoczesne rozwiązania VR – Muzeum w Sulejówku pokazało, że historia może być fascynująca, interaktywna i bliska każdemu turyście.

Do zobaczenia za rok 😊

DEBATA PROFESORSKA O NOWEJ EDYCJI PISM ZEBRANYCH JÓZEF PIŁSUDSKIEGO

14 kwietnia br. odbyła się w Domu Spotkań z Historią w Warszawie przy ul. Karowej 20 debata profesorska poświęcona serii wydawniczej publikowanej od 2024 r. przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku – *Józef Piłsudski. Pisma zebrane. Edycja kompletna. Tom 1 i 2*. W dyskusji udział wzięli: prof. dr hab. Włodzimierz Suleja (redaktor naukowy nowej edycji *Pism zebranych*), prof. dr hab. Andrzej Friszke, prof. dr hab. Tomasz Nałęcz oraz Zbigniew Dziejdz (redaktor prowadzący serii wydawniczej). Debatę można było również obserwować online za pomocą streamingu na YouTube.

W opinii uczestników debaty nowe, trzecie w kolejności, w ciągu ostatniego stulecia, wydanie pism Marszałka jest niezwykle cennym i potrzebnym przedsięwzięciem naukowym zainicjowanym przez Dział Badań Naukowych Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku i redaktora naukowego serii wydawniczej – prof. dr hab. Włodzimierza Suleję. Na wstępie dyskusji przedstawiono zgromadzonym kluczowe informacje na temat publikacji.

Tom 1, który ukazał się pod koniec 2024 roku, składa się ze 127 dokumentów obejmujących okres od lipca 1885 r. do kwietnia 1896 r. Spośród nich 8 materiałów źródłowych nigdzie dotąd nie było publikowanych i nie znajdowało się w obiegu naukowym. Wolumin ten związany jest z czasem studiów młodego Ziuka, jego aresztowania i przesłuchań w sprawie

niedoszłego zamachu na życie cara Aleksandra III, korespondencji z zesłania w Kireńsku i Tuncce (do znajomych, rodziny i Leonardy Lewandowskiej – pierwszej miłości Ziuka), następnie pierwsze artykuły pisane do „Przedświtu” i „Robotnika”, jak również listy do działaczy PPS i Centralizacji Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich w Londynie.

Tom 2, który ukazał się na przełomie roku 2025 i 2026, zawiera 112 materiałów źródłowych obejmujących okres od maja 1896 r. do czerwca 1898 r., z których 23 to nowe, nigdzie dotąd niepublikowane dokumenty. W największej części jest to korespondencja towarzysza Wiktora z Centralizacją Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich w Londynie, listy do współpracowników z PPS oraz artykuły pisane przez Piłsudskiego w tym okresie do „Przedświtu” i „Robotnika”.

Konsultantami naukowymi obu tomów są prof. Grzegorz Nowik i prof. Henryk Głębocki. Wszystkie teksty opatrzone są zarówno przedwojennymi, jak i aktualnymi przypisami opracowanymi przez prof. Suleję, z wyraźnym zaznaczeniem, które pochodzą z wydania przedwojennego, a które są współczesne. Przypisy przedwojenne opatrzone są też informacjami na temat zawartych w nich ewentualnych błędów lub braków. Przypisy współczesne prezentują obecny stan badań i wiedzy na temat życia, dorobku i spuścizny Józefa Piłsudskiego, ale również historii Polski XIX i XX wieku. Autor opracowania wprowadził

też przypisy dotyczące określeń lub pojęć, które dla współczesnego czytelnika mogłyby być niejasne.

Każdy tom zawiera również trzy wstępy (historyczny, edytorski i językowy), indeks nazwisk i pseudonimów, indeks geograficzny oraz wkładkę ilustracyjną obejmującą omawiany okres. Dokumenty prezentowane są chronologicznie, w całości, bez skrótów i zmian. W publikacji i całej serii wydawniczej prowadzona jest numeracja ciągła. Każdy dokument opatrzony jest informacją o dacie i miejscu powstania oraz metryczką dotyczącą jego źródła pochodzenia.

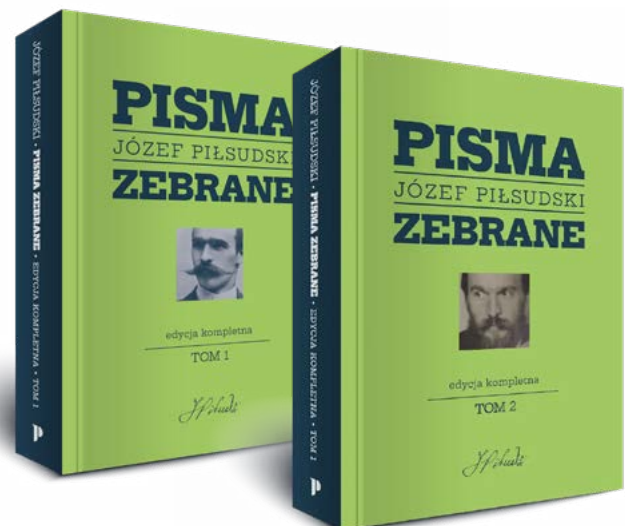
Uczestnicy debaty podkreślili znaczenie tej inicjatywy edytorskiej dla rozwoju badań nad najnowszą historią Polski, wskazując na aktualność i świeżość wielu tekstów z dwóch pierwszych tomów (np. pogłębiona analiza Rosji i Rosjan dokonana w tekście z 1898 r.), uzupełnienie wydania przedwojennego o nowe i nieznane wówczas dokumenty oraz przedstawienie najnowszych interpretacji historycznych dotyczących nie tylko biografii Piłsudskiego, ale również epoki, w której żył i działał.

Profesorowie rozpoczęli dyskusję od zarysowania sytuacji społecznej i politycznej na ziemiach polskich w ostatnich dwóch dekadach XIX w., których dotyczą 1 i 2 tom *Pism zebranych*, by następnie przejść do omówienia samej postaci Józefa Piłsudskiego z tego okresu wyłaniającej się z tekstów i dokumentów zamieszczonych w publikacji.

Wśród dyskutantów panowała zgodność opinii co do dwóch kwestii. Po pierwsze, dla Piłsudskiego sprawa odzyskania przez Polskę niepodległości była nierozdzielnie związana z ruchem robotniczym w wydaniu socjalistycznym, ale tym rozumianym jako forma reform, a więc nie rewolucji, lecz raczej demokratycznych i społecznych przemian oraz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Po drugie, uznano, że był to najbardziej heroiczny okres w życiu przyszłego Marszałka, gdy, dysponując bardzo

skromnymi środkami finansowymi i organizacyjnymi, stworzył ze swoimi ówczesnymi współpracownikami z PPS największą w Europie podziemną sieć produkcji i dystrybucji niezależnych czasopism i wydawnictw. Rozpowszechnianie bibuły dotyczyło bowiem obszaru rozciągającego się od Londynu po Petersburg i Moskwę. A pojedyncze wydania „Robotnika” trafiały też aż na Syberię i do Stanów Zjednoczonych. Ta efektywna i regularna „walka słowem” Piłsudskiego i jego towarzyszy stała się przedmiotem zazdrości działaczy wielu polskich i zagranicznych partii politycznych. Profesorowie poddali dogłębnej analizie genezę i skutki tego fenomenu politycznego i socjologicznego oraz jego sukcesu, zwracając uwagę na rolę, jaką w tym okresie w polskim ruchu socjalistycznym odgrywał towarzysz Wiktor.

Trwającą ponad dwie godziny żywą dyskusję zakończono przedstawieniem planów na przyszłość, czyli wydaniem kolejnych tomów *Pism zebranych*. Prof. Włodzimierz Suleja poinformował, że w 2026 r. ukaże się 3 tom serii, który obejmować będzie okres od sierpnia 1898 r. do marca roku 1900, a więc włącznie z „katastrofą łódzką”, czyli aresztowaniem Józefa Piłsudskiego. Zapowiedział ciekawe dokumenty z przesłuchań towarzysza Wiktora przez Ochronę, które dotąd pozostawały poza obiegiem naukowym.

II MIĘDZYNARODOWE DNI MUZEÓW – DOMÓW HISTORYCZNYCH

Międzynarodowe Dni Muzeów – Domów Historycznych to wspólna inicjatywa, prowadzona przez Włoskie Stowarzyszenie Domów Pamięci we współpracy z ICOM-DEMIST (ICOM- Domy Historyczne) i ICOM-ICLCM (Międzynarodowym Komitetem Muzeów Literatury i Kompozytorów), która ma na celu popularyzację historycznych domów, domów pamięci i ważnych postaci. Wydarzenie to tworzy ramy dla globalnego zainteresowania muzeami domów historycznych.

Ponieważ integralną częścią kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku jest położony w ogrodzie dworek „Milusin” – jedyny rodzinny dom Józefa Piłsudskiego i Aleksandry ze Szczerbińskich Piłsudskiej, zaplanowaliśmy wydarzenia związane z historią tego niezwykłego miejsca.

We współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych zaprosiliśmy na sobotę, 18 kwietnia, ambasadorów akredytowanych w Polsce wraz z członkami rodzin. Przybyli do nas ambasadorowie: Chile i Cypru z Małżonkami, Irlandii – z synami, Libanu i Meksyku – z Rodzinami, Niderlandów, Luksemburga oraz pani Radca ds. kultury w Ambasadzie Chin. Spędzili u nas miłe popołudnie, zachwyceni dworkiem „Milusin”, pozostając pod wielkim wrażeniem wystawy stałej oraz potraw serwowanych w „Adelci”. Ostatni goście opuścili budynek dopiero po zamknięciu Muzeum! Bardzo nas cieszy, że mogliśmy spopularyzować opowieść o domu Marszałka i Aleksandry oraz o drodze Polski do odzyskania niepodległości.

II CZĘŚĆ ZAWODÓW FINAŁOWYCH OLIMPIADY

Zbliża się II część zawodów finałowych XIX Ogólnopolskiej Olimpiady Przedmiotowej im. mjr. Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 972–1514. Od Cedyńi do Orszy.*

W I części zawodów centralnych wzięło udział 231 uczniów z 16 województw. Spośród nich zdecydowana większość zdobyła tytuł finalisty Olimpiady. 54 uczniów z wszystkich województw w Polsce zakwalifikowało się do II części zawodów centralnych.

Uczniowie otrzymali zadanie przygotowania konkurencji 1 polegające na napisaniu pracy pisemnej pt. „Średniowieczny zabytek z sąsiedztwa”.

Konkurencja polega na opisaniu istniejącego zabytku z okresu średniowiecza w sąsiedztwie miejsca zamieszkania ucznia. W przypadku braku takiego

obiektu, uczeń opisuje zabytek zlokalizowany w danym powiecie lub województwie. Opis zabytku musi obejmować ok. 8 tys. znaków ze spacjami, prezentować historię obiektu od momentu powstania po czasy współczesne. Opis musi też zawierać 8–10 własnoręcznie wykonanych zdjęć.

Konkurencja ma na celu spopularyzowanie wiedzy o historii średniowiecznych zabytków na terenie Polski i poznanie historii lokalnej.

Zadanie to stanowi odrębną konkurencję wchodzącą w klasyfikację II części zawodów finałowych.

Wszystkie najnowsze informacje o Olimpiadzie można znaleźć na stronie www.olimpiadalosyzolnierza.pl oraz na profilu Olimpiady na Facebook.

Z DAWNEJ KSIĄŻKI KUCHARSKIEJ: ZUPA CHLEBOWA

Przepis pochodzi z książki *366 obiadów: praktyczna książka kucharska* zawierająca wypróbowane przepisy do sporządzenia smacznych i zdrowych potraw, ciast, legumin, kremów, konfitur, soków, likierów itp. dla oszczędnych gospodarstw z 1930 r.

Zupa chlebowa

Pierwszy sposób

Ugotować dobry rosół z włoszczyzną.

Chleb żytni albo dobry razowy pokrajać cieniutko, osolić, włożyć do wazy i nalać wrzącym rosołem, ale tylko tyle, aby zaledwie chleb nakryć, i niech tak chwilę postoi.

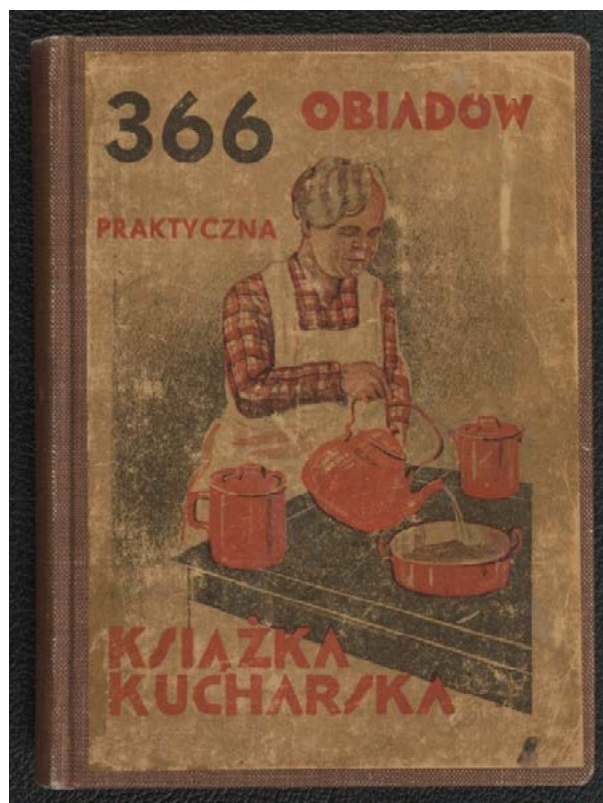
Potem wbić tyle całych jaj, ile osób, na chleb, i zalać prędko wrzącym rosołem, aby się białka ścięły, a żółtka pozostały miękkie.

Przed wydaniem można jeszcze włożyć, kto lubi, kawałek pokrajanej wędliny, n. p. ozoru, dobrej kiełbasy, chudego boczku, szynki, kiełbaski parowe, czyli wirsztle itp.

Drugi sposób

Chleb żytni lub razowy pokrajać drobno i rozgotować całkiem w rosole, wbić dwa ubite jaja, a przed wydaniem wrzucić pokrajane drobno kawałki jakiegokolwiek mięsa pieczonego.

Smaczna to i pożywna zupa.

TRANSATLANTYK MARZEŃ, CZYLI TWORZYMY DREWNIANE PUZZLE INSPIROWANE MS „PIŁSUDSKIM” WARSZTATY DLA RODZIN

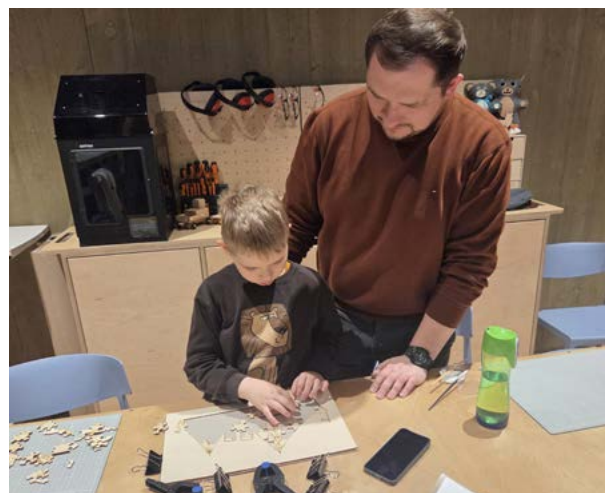
Niedawno, w ramach cyklu warsztatów dla rodzin „Wytwórnia zabawy – o historii inaczej”, wyruszyliśmy w niezwykłą podróż. Przenieśliśmy się na pokład legendarnego transatlantyku MS „Piłsudski”, który niegdyś przecinał oceaniczne szlaki jako „pływający ambasador polskiej kultury”.

Nasze spotkanie rozpoczęło się od wspólnego odkrywania historii statku. Uczestnicy poznali jego imponującą sylwetkę, a dzięki zachowanym zdjęciom i filmom zaszereżyli do eleganckich wnętrz oraz dowiedzieli się, dlaczego był on symbolem nowoczesności i dumą II Rzeczypospolitej. Rozmawialiśmy o życiu na pokładzie i atrakcjach czekających na pasażerów – także tych najmłodszych. Sale zabaw, kawiarnie, sklepy, basen, sala gimnastyczna czy rozgrywki na Pokładzie Słonecznym wciąż działają na wyobraźnię zarówno dzieci, jak i dorosłych.

Przy tej okazji sięgnęliśmy również do historii samej Gdyni – miasta, które w tym roku świętuje 100-lecie nadania praw miejskich. Wspomnieliśmy symboliczne zaślubiny Polski z morzem – moment, który na nowo otworzył kraj na świat – oraz opowiadaliśmy o tym, jak po odzyskaniu niepodległości i dostępu do morza budowano od podstaw nowoczesny port. Gdynia szybko stała się symbolem morskich aspiracji kraju i oknem na świat, z którego wyruszały statki takie jak MS „Piłsudski”.

W drugiej części zajęć przeszliśmy do działania. Na stołach pojawiły się drewniane puzzle, z których krok po kroku wyłaniała się sylwetka naszego transatlantyku. Mamy nadzieję, że układanki stały się nie tylko piękną pamiątką tego spotkania z historią, ale także impulsem do snucia planów o podróżach i odkrywaniu świata.

12 kwietnia

PORANEK MUZYCZNY

Czy u Piłsudskich w dworku „Milusin” rozbrzmiewała muzyka? Oczywiście! Aleksandra Piłsudska grała na pianinie dla swoich córek, a jej mąż – choć podobno nie był muzykalny – chętnie się temu przysłuchiwał. Z gramofonu rozbrzmiewały utwory niezwykle modnego wówczas George’a Gershwina, tudzież słodki głos tenora Miguela Flety.

Nawiązując do tej tradycji, 19 kwietnia o godzinie 10.00 odbyło się pierwsze spotkanie z cyklu „Poranne muzykowanie u Piłsudskich” zatytułowane „Muzyka na guzikach”. Warsztaty dla najmłodszych poprowadziły studentki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie: Aleksandra Kaczorek oraz Maja Chmielowska, a opiekę naukową i merytoryczną nad ich aktywnościami sprawowała dr Agnieszka Widlarz z Katedry Edukacji Muzycznej i Rytmiki. Z kolei możliwości wyjątkowego instrumentu, jakim jest akordeon, zaprezentował Antoni Chmielniak.

Najmłodszy goście naszego Muzeum oraz ich rodzice mieli możliwość nauczenia się nowych piosenek, poznania podstawowych terminów muzycznych, były też tańce i wspólne granie na marakasach, tamburynach i trójkątach. Między mocno angażującymi aktywnościami pojawiły się też chwile wypoczynku – uczestnicy mogli wysłuchać wirtuozowskich wykonań utworów napisanych specjalnie na akordeon lub też zaaranżowanych tak, by pokazać szerokie spektrum możliwości tego instrumentu. Oczywiście nie mogło zabraknąć melodii jednoznacznie kojarzonych z akordeonem, jak argentyńskie tango czy bałkańskie kolo.

Mamy nadzieję, że kwietniowe spotkanie to udany początek dłuższego cyklu muzycznych rodzinnych poranków w Sulejówku.

14 kwietnia

OGRÓD CZY PUSZCZA, DOM CZY DWOREK? ANIMACJE DLA RODZIN W RAMACH OBCHODÓW MIĘDZYNARODOWYCH DNI MUZEÓW - DOMÓW HISTORYCZNYCH

Z okazji Międzynarodowego Dnia Muzeów - Domów Historycznych zaprosiliśmy rodziny do wyjątkowego spotkania z przeszłością – takiego, które można było przeżyć we własnym tempie, bez przewodnika, podążając za swoją ciekawością.

Była to doskonała okazja, by przenieść się w czasie i spróbować poczuć, jak to miejsce wyglądało sto lat temu. Uczestnicy mogli swobodnie spacerować po ogrodzie, obserwując budzącą się do życia przyrodę i jednocześnie odkrywając jego historię.

Dużym zainteresowaniem wśród naszych gości cieszyły się rozstawione w ogrodzie punkty edukacyjne. W jednym z nich można było sięgnąć po archiwalne fotografie dworku „Milusin” i porównać je z jego współczesnym wyglądem. Goście odnajdywali miejsca, w których niegdyś wykonano zdjęcia, a także analizowali dawne plany ogrodu, tropiąc zmiany, jakie zaszły na przestrzeni lat. To była okazja, by sprawdzić, które z założeń architekta – Kazimierza Skórewicza – przetrwały do dziś, a które nigdy nie zostały zrealizowane.

Nie zabrakło również działań twórczych. Bryła dworku odtwarzana była z drewnianych klocków, a jego rzut z góry przy użyciu klocków LEGO. W ogrodzie pojawiły się także rozwieszone folie, na których uczestnicy mogli odrysowywać widok budynku – ćwicząc oko i rękę, a przy okazji zatrzymując się na chwilę uważnej obserwacji.

Ogród warzywny zamienił się natomiast w przestrzeń eksperymentów. Uczestnicy poznawali założenia allelopatii – teorii o wzajemnym oddziaływaniu roślin, popularnej już w okresie międzywojennym – i tworzyli własne kompozycje grządek, uwzględniając to, które gatunki wspierają się nawzajem, a które lepiej sadzić z dala od siebie. Można przypuszczać, że wiedza ta była znana również dawnym gospodarzom tego miejsca.

To był dzień pełen odkryć, rozmów i dobrych emocji. Sprzyjała nam także natura, obdarowując nas piękną, słoneczną pogodą, która pozwoliła w pełni cieszyć się takim wyjątkowym spotkaniem z historią tego miejsca.

19 kwietnia

XIV ZJAZD KLUBU NAUCZYCIELA HISTORII

W dniach 25–26 kwietnia odbył się XIV Zjazd Klubu Nauczyciela Historii. Było to wydarzenie łączące refleksję naukową z praktyką edukacyjną oraz doświadczeniem miejsca silnie naznaczonego najnowszą historią Polski. Tegoroczna edycja, skoncentrowana wokół problematyki przewrotu majowego 1926 r., zgromadziła nauczycieli historii z całego kraju, jak również spoza jego granic, oferując im bogaty program merytoryczny i inspirujące formy pracy.

Pierwsza część dnia upłynęła pod znakiem aktywności warsztatowych i terenowych. Uczestnicy mogli wziąć udział w warsztatach „Myśląca klasa” zorganizowanych we współpracy ze Szkołą Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego, spacerze historycznym po Sulejówku poprowadzonym przez Ewę Łepkowską oraz zwiedzaniu wystawy stałej Muzeum, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń majowych 1926 roku. Nieodzownym punktem programu było oczywiście również zwiedzanie dworku „Milusin”.

Centralnym wydarzeniem dnia była debata poświęcona rewolucji majowej 1926 r., prowadzona przez prof. Grzegorza Nowika. W dyskusji udział wzięli wybitni badacze dziejów najnowszych: prof. Włodzimierz Suleja, prof. Andrzej Friszke, prof. Krzysztof Kawalec oraz prof. Andrzej Chwalba. Wieloaspektowa rozmowa ukazała zarówno polityczne, jak i społeczne konsekwencje wydarzeń z 1926 roku, stanowiąc cenne źródło refleksji dla nauczycieli.

Popołudniowa część programu rozpoczęła się wernisażem wystawy czasowej „Gdy bracia się waśnią. W stulecie rewolucji majowej 1926 roku”, połączonym z oprowadzaniem kuratorskim Michała Janika i Pawła Przeździeckiego.

Następnie odbyło się spotkanie z Działem Edukacji, podczas którego zaprezentowano aktualną ofertę edukacyjną Muzeum oraz możliwości współpracy ze szkołami.

Zwierzchniem dniem było spotkanie autorskie z profesorem Mariuszem Wołosem, poświęcone jego książce „Józef Piłsudski. Rzecz o nieprzeciętności”. Rozmowa stała się okazją do pogłębienia wiedzy o jednej z kluczowych postaci historii Polski XX wieku.

Drugi dzień Zjazdu przeniósł uczestników do Rezydencji Prezydenta RP Belweder, gdzie odbyło się zwiedzanie z przewodnikiem oraz spacer śladami Marszałka. Program objął także wizytę przy budynku Kancelarii

Prezesa Rady Ministrów, dawnej siedziby Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych oraz Willi Aleksandry Piłsudskiej znajdującej się przy ulicy Klonowej.

XIV Zjazd Klubu Nauczyciela Historii potwierdził, że spotkania tego typu stanowią nie tylko przestrzeń wymiany wiedzy i doświadczeń, lecz są także inspiracją do poszukiwania nowych metod nauczania historii, osadzonych w bezpośrednim kontakcie z miejscem i źródłem.

25–26 kwietnia

Z PLECAKIEM PRZEZ „MILUSIŃSKĄ PUSZCZĘ”

Z okazji VII Europejskiego Dnia Ogrodów Historycznych przygotowaliśmy dla naszych gości wyjątkową propozycję edukacyjną, łączącą samodzielne odkrywanie przestrzeni ogrodu z aktywnym poznawaniem jego historii i przyrody.

Rodziny odwiedzające nas w tym dniu mogły skorzystać ze specjalnie opracowanych pakietów edukacyjnych, które umożliwiały indywidualne zwiedzanie ogrodu historycznego w angażujący i atrakcyjny sposób. W zestawach znalazły się karty pracy zawierające ciekawostki dotyczące przeszłości tego miejsca, a także różnorodne zadania i aktywności zachęcające do uważnej obserwacji otoczenia.

Aby jeszcze bardziej wzbogacić doświadczenie, uczestnicy w swoich pakietach znaleźli akcesoria wspierające odkrywanie przyrody, m.in. lornetki, lupy, zestawy do wysiewów oraz lusterka wykorzystywane podczas tzw. „spaceru w chmurach”. Dzięki nim możliwe było spojrzenie na ogród z zupełnie nowej perspektywy oraz dostrzeżenie detali, które na co dzień mogą umykać uwadze.

Zadbaliśmy również o element relaksu – przygotowane pledy pozwalały na chwilę odpoczynku wśród zieleni, sprzyjając połączeniu nauki z wyciszeniem i kontaktem z naturą. Uzupełnieniem doświadczenia był drobny poczęstunek w postaci suszonej morwy, który angażował także zmysł smaku i podkreślał wyjątkowy charakter miejsca.

Pomimo niesprzyjającej piknikom aury, frekwencja i zaangażowanie uczestników przerosły nasze oczekiwania. Goście chętnie korzystali z zaproponowanej formy zwiedzania, co potwierdza, że edukacja poprzez doświadczenie i samodzielne odkrywanie przestrzeni stanowi atrakcyjny sposób poznawania naszego dziedzictwa.

26 kwietnia

1. Projekt i...

2. Końcowy efekt wow!

3. A tu widok pod kilem MS Piłsudski na rafy, meduzy, krewetki

O KWIETNIOWYM WARSZTATCIE DLA DOROSŁYCH „ALE FAJNY VINTAGE!”

W tym miesiącu odpowiedzieliśmy na facebookową prośbę o powtórzenie warsztatów ze zdobienia starej porcelany, tym razem dla dorosłych. Fantastyczne prace seniorów – efekt twórczego spotkania „Vintage na nowo” – przykuły oko niejednej osoby, która zapragnęła stworzyć podobne dzieło sztuki. O tym, jak nośnym medium dla malarstwa jest porcelana, świadczy chociażby ostatnia aukcja sztuki współczesnej w jednym z warszawskich domów aukcyjnych. Malowane talerze wystawili tam między innymi Jan Tarasin, Andrzej Pągowski, Waldemar Świerzy, Edward Dwurnik czy Józef Wilkoń.

Warsztat dla seniorów unaoczniał, że w każdym z Was drzemie potencjał artystyczny. Tym razem tylko to potwierdziliśmy. Zainspirowani stylistyką lat 20. i 30.

XX w. – jako punktem wyjścia do własnego projektu – warsztatowicze sięgnęli po pędzle. Estetyka grafik *art déco*, głębokie barwy i kontrasty, nasycone błękity, soczyste czerwienie, szmaragdowa zieleń, elegancka czerń, szampański róż, błysk pereł i złota, finezyjna linia oraz geometryczne wzory, zagrały na białej porcelanie fantastyczny spektakl w nowoczesnym wydaniu.

Poniżej przedstawiamy efekty i zapowiadamy już majowy super warsztat dla dorosłych.

W sobotę 30 maja, wejdziemy w świat ceramiki, naturalnych materiałów i relaksującej mocy terapii sensorycznej. Spotkamy się z Patrycją Karolak, artystką od lat tworzącą w glinie. Wypatrujcie szczegółowej zapowiedzi warsztatu na naszej stronie [www!](http://www)

4. Tu powstał pejzaż przedwiośnia

5. A tu wiosna w pełnym rozkwicie

6. Nasi dumni mistrzowie malarstwa na porcelanie

„GDY BRACIA SIĘ WAŚNIĄ. W STULECIE PRZEWROTU MAJOWEGO 1926 ROKU” – KRYTYCZNA REFLEKSJA NAD PRZEWROTEM MAJOWYM W 100-LECIE WYDARZEŃ

Czy w imię ratowania państwa można złamać zasady demokracji? Gdzie przebiega granica między legalizmem a racją stanu? Czy odpowiedzialność za państwo usprawiedliwia użycie siły przeciw jego instytucjom? Sto lat po przewrocie majowym 1926 roku Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku wraz z DSH (Domem Spotkań z Historią) zaprosiło na wystawę plenerową zatytułowaną „Gdy bracia się waśnią. W stulecie przewrotu majowego 1926 roku”, która podejmuje jeden z najtrudniejszych wątków w historii II Rzeczypospolitej.

Ekspozycja opowiada o wydarzeniach, które doprowadziły do zbrojnej konfrontacji między siłami skupionymi wokół Józefa Piłsudskiego a legalnymi władzami państwa, reprezentowanymi przez prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Twórcy wystawy przypominają jednak, że był to nie tylko konflikt polityczny, lecz także dramat osobisty – starcie dawnych przyjaciół, których łączyły wspólne doświadczenia walki o niepodległość i wizja wolnej Polski. To opowieść

o zerwanej więzi, która ze „wspólnoty garnka i płaszcza” doprowadziła do spotkania na Moście Poniatowskiego – już nie jako towarzyszy, lecz przeciwników.

Doświadczenie, które podzieliło społeczeństwo

Tytuł wystawy nawiązuje do słów marszałka Józefa Piłsudskiego zawartych w rozkazie wydanym po zakończeniu walk: „Gdy bracia żywią miłość ku sobie, wiąże się węzeł między nimi, mocniejszy nad inne węzły ludzkie. Gdy bracia się waśnią i węzeł pęka, waśń ich również silniejszą jest nad inne”. Cytat ten staje się kluczem do interpretacji wydarzeń z maja 1926 roku jako doświadczenia głęboko dzielącego społeczeństwo.

Wystawa prowadzi widza od wspólnej działalności Piłsudskiego i Wojciechowskiego w ruchu socjalistycznym, przez odbudowę państwa po 1918 roku, po narastający kryzys polityczny, społeczny i gospodarczy młodej Rzeczypospolitej. Ukazuje proces, w którym nadzieja na nowoczesne i sprawiedliwe

państwo stopniowo ustępowało miejsca rozczarowaniu, frustracji i rosnącym podziałom. Manifestowały się one przez niestabilność rządów, konflikty narodowościowe, ubóstwo oraz napięcia społeczne. Parlament rozdrobniony na kilkanaście ugrupowań nie był w stanie wyłonić trwałej większości, a kolejne rządy upadały, pogłębiając poczucie chaosu i bezsilności państwa. Istotnym czynnikiem dopełniającym negatywny obraz tego okresu była także sytuacja międzynarodowa – niepewność granic i zagrożenia ze strony sąsiadów.

Pytania o odpowiedzialność za państwo

Twórcy ekspozycji pokazują, że przewrót majowy nie był wydarzeniem odosobnionym. Wpisował się w szerszy kontekst europejski powojennego kryzysu demokracji, który w wielu krajach prowadził do wzrostu tendencji autorytarnych. Rozczarowanie systemem parlamentarnym, społeczne skutki wojny oraz lęk przed destabilizacją sprawiały, że w różnych częściach kontynentu coraz częściej pojawiało się przekonanie o potrzebie „silnej ręki”. Kuratorzy wystawy podkreślają specyfikę polskiego doświadczenia, wynikającą zarówno z niedawno odzyskanej niepodległości, jak i z głębokich podziałów społecznych.

Centralnym problemem wystawy jest pytanie o odpowiedzialność za państwo. Czy działania Piłsudskiego były próbą jego ratowania, czy początkiem odchodzenia od demokracji parlamentarnej? Ekspozycja nie udziela jednoznacznych odpowiedzi. Zamiast tego prezentuje argumenty obu stron konfliktu, ukazując napięcie między przekonaniem o konieczności silnych rządów a obroną legalnego porządku. Z jednej strony krytykę „sejmokracji”, słabości państwa i podporządkowania wojska polityce, z drugiej przekonanie o nienaruszalności prawa i odpowiedzialności za jego przestrzeganie, nawet w sytuacji kryzysowej.

Zaproszenie do refleksji

Wystawa plenerowa „Gdy bracia się waśnią. W stulecie przewrotu majowego 1926 roku” to kilkanaście plansz, na których zaprezentowano materiały źródłowe: dokumenty, prasę, fotografie oraz cytaty z wypowiedzi uczestników wydarzeń. Układ problemowo-chronologiczny pozwala prześledzić zarówno przebieg walk w Warszawie, jak i ich konsekwencje – od strat ludzkich i materialnych po długofalowe zmiany ustrojowe i pogłębienie podziałów politycznych. Wśród prezentowanych treści znajdują się także opisy indywidualnych losów uczestników wydarzeń – żołnierzy, polityków i cywilów, które nadają historii wymiar osobisty i pozwalają lepiej zrozumieć tragizm tamtych dni.

Wystawa „Gdy bracia się waśnią. W stulecie przewrotu majowego 1926 roku” to nie tylko opowieść o historii. To zaproszenie do refleksji nad współczesnością. Pytania o granice władzy, odpowiedzialność elit i kondycję demokracji pozostają aktualne. Mechanizmy kryzysu – polaryzacja społeczeństwa, radykalizacja języka debaty, spadek zaufania do instytucji – nie są wyłącznie domeną przeszłości.

Wystawę można oglądać od 25 kwietnia do końca czerwca na placu przed Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, a od 10 do 31 maja zostanie udostępniona przy ul. Krakowskie Przedmieście na wysokości ul. Karowej w Warszawie.

Program towarzyszący wystawie „Gdy bracia się waśnią. W stulecie przewrotu majowego 1926 roku”

Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

25.04, godz. 15:00 | otwarcie wystawy i oprowadzanie kuratorskie

Warszawa

10.05, godz. 15:00 | otwarcie wystawy w Warszawie i oprowadzanie kuratorskie | Krakowskie Przedmieście, na wysokości ul. Karowej
10.05, godz. 17:00 | debata w Domu

Spotkań z Historią, Warszawa, ul. Karowa 20 | wydarzenie transmitowane

12.05–29.05 | lekcja tematyczna „Gdy bracia się waśnią. W stulecie przewrotu majowego 1926 roku” | Dom Spotkań z Historią, Warszawa, ul. Karowa 20 | 23.05, godz. 13:00 | oprowadzenia kuratorskie w Warszawie | Krakowskie Przedmieście, na wysokości ul. Karowej

Wstęp na wystawy plenerowe: wolny

Wydawnictwa towarzyszące wystawie:

- Pomocnik Historyczny POLITYKI *Przewrót majowy 1926. Co się wydarzyło w Polsce przed stu laty*
- *Maj 1926 lub „Coś podobnego do zamachu stanu...”,* Włodzimierz Suleja, wyd. Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku (wersja cyfrowa i drukowana, premiera książki: 11.06. br.)

Koncepcja, scenariusz i teksty wystawy: Michał Janik, Paweł Przeździecki

Konsultacja naukowa: prof. dr hab. Grzegorz Nowik, prof. dr hab. Mariusz Wołos

Współpraca: Katarzyna Antonowicz, Małgorzata Basaj, Anna Postek, Bogumiła Rusiecka

Redakcja tekstów: Michał Bronowicki

Tłumaczenie na język angielski: Dagmara Wolska

Promocja: Maja Bobrowska, Michalina Musielik-Wypych, Alina Piekarcz

Edukacja: Artur Jabłoński, Ewa Łepkowska

Projekt: Koza Nostra Studio – Katarzyna Kronenberg, Zofia Wojdacka

Druk: Age of Color

Autorzy zdjęć: Marian Fuks, Jan Ryś, Mirosław Stelmach,

Ryszard Walter

Ilustracje ze zbiorów: Biblioteka Narodowa, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy, Depozyt Fundacji Rodziny Józefa Piłsudskiego, Getty Images, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Wojskowe Biuro Historyczne

Współorganizatorem wystawy jest Dom Spotkań z Historią, patronem medialnym wystawy jest tygodnik „Polityka”.

MAJ 1926 LUB „COŚ PODOBNEGO DO ZAMACHU STANU...” WŁODZIMIERZ SULEJA

W kwietniu br. zakończyły się prace merytoryczno-redakcyjne związane z wydaniem przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku kolejnej publikacji – *Maj 1926 lub „Coś podobnego do zamachu stanu...”* autorstwa prof. dr. hab. Włodzimierza Sulei. To z założenia popularnonaukowe wydawnictwo, powstałe z myślą o dość szerokim kręgu czytelników zainteresowanych najnowszą historią Polski, opracowane zostało z okazji setnej rocznicy przewrotu majowego z 1926 roku. Autor w syntetyczny sposób zaprezentował odbiorcom w trzech zwartych i spójnych treściowo rozdziałach (Prolog, Zamach, Legalizacja) zarówno przyczyny wydarzeń majowych, jak i ich przebieg oraz bezpośrednie skutki.

Profesor Włodzimierz Suleja, wybitny znawca dziejów II Rzeczypospolitej i biografii Józefa Piłsudskiego (autor jednej z najbardziej cenionych monografii na temat życia Marszałka, redaktor naukowej serii wydawniczej *Józef Piłsudski. Pisma zebrane. Edycja kompletna* wydawanej sukcesywnie przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku), przedstawił w tej publikacji aktualny stan badań naukowych nad tym najważniejszym wydarzeniem historycznym Polski okresu międzywojennego. Naświetlił je przy tym nie tylko od strony politycznej, wojskowej, społecznej, gospodarczej

czy międzynarodowej, ale też w kontekście mitów i niedopowiedzeń, które z czasem narosły wokół „wypadków warszawskich” z maja 1926 roku.

Autor w jasny i obiektywny sposób zarysował stanowiska, racje i argumenty obu stron sporu, który z czasem przekształcił się w konflikt zbrojny, zarówno zwolenników Marszałka, jak i jego przeciwników. Odpowiedział też na zasadnicze pytanie dotyczące genezy przewrotu majowego: czy musiało dojść do rozlewu krwi oraz czy inicjator zdarzeń zakładał taki przebieg wypadków, gdy wyruszał na spotkanie z prezydentem Wojciechowskim na Moście Poniatowskiego?

Między innymi z tego powodu autor zdecydował się na uzupełnienie tekstu głównego czterema ciekawymi, a mało w Polsce znanymi tekstami źródłowymi dotyczącymi maja 1926 roku pozyskanymi z Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce (Akta Komisji Likwidacyjnej Generała Lucjana Żeligowskiego). Dwa dokumenty to raporty z działań bojowych oddziałów popierających rząd i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (Szkoła Podchorążych, Szkoła Podoficerska), a dwa kolejne to sprawozdania oddziałów, które opowiedziały się za Marszałkiem (36 Pułk Piechoty, 7 Pułk Ułanów).

<p>MAJ 1926 LUB „CÓŚ PODOBNEGO DO ZAMACHU STANU ...”</p> <p>General Józef Dąbrowski-Murowca (1867–1937), oficer armii rosyjskiej i general broni Wojska Polskiego, dowódca I Korpusu Polskiego w Rosji (1917–1918), dowódca 58 Złotych Polskich w zabiorze pruskim (1918), przeniesiony do niemieckiej (1920), a potem w stan spoczynku (1924), zmarł 1937, fot. nieznaną, Wikimedia Commons, domena publiczna.</p>	<p>PROLOG</p> 	<p>PROLOG</p>
<p>MAJ 1926 LUB „CÓŚ PODOBNEGO DO ZAMACHU STANU ...”</p> <p>Raiz Władysława Grabieńskiego, 1924, fot. nieznaną, Wikimedia Commons, domena publiczna.</p> <p>- 32 -</p>	<p>MAJ 1926 LUB „CÓŚ PODOBNEGO DO ZAMACHU STANU ...”</p> <p>Stanisław Thugutt (1879–1944), sekretarz Legacji, polityk II RP, działacz ludowy (PSL), Wydziałem I, minister spraw wewnętrznych w rządzie Morszczyńskiego (1928) i wicypremier w rządzie Grabieńskiego (1924), fot. nieznaną, Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 3/4/10/2/19886/L.</p> <p>kontynuowanie gry pozorów, dlatego też, jak się zdaje, postanowił ją w radykalny sposób przeciąć. Zebrani (w tym gronie byli m.in.: premier, Sikorski, Thugutt i marszałek Sejmu Rafał) wysłuchali wystąpienia urzędującego ministra – niezwykle dośadnego, wręcz brutalnego, pozbawionego oglądania się na wymogi dobrego wychowania, a tym bardziej na doborów słów. Trudno się zatem dziwić oburzeniu uczestników, choć nie uwzględniali oni jednej, istotnej rzeczy. Grę wobec Marszałka prowadzono przecięć, jak równie „brutalnie” ujął to Thugutt, by „odjąć Piłsudskiemu i jego adherentom powód do żalów, że go kopięto”. Tymczasem, ku zaskoczeniu polityków, stronną atakującą okazał się Piłsudski. Łamiąc salonową konwencję, dawał do zrozumienia zebrany, że grę przejeżdżał, a ich samych nie traktując jako osoby wiarygodne, zdolne do lojalnej współpracy.</p> <p>Marszałek, świadomie w równie brutalny sposób konstruując swoją wypowiedź, kwestionował tym samym zdolność politycznych elit do rządzenia państwem. Być może był możliwy rzeczywisty kompromis. Gdyby w parlamencie ukształtował się układ sił, który zapewniłby Piłsudskiemu realny wpływ na funkcjonowanie armii, kompromis stałby się wręcz niezbędny. Nie jednak na to nie wskazywało, dlatego Marszałek uznał, że lepiej będzie spłacić za sobą mosty. O swoim stanowisku, głównie za pośrednictwem „Kurierza Porannego”, wolał informować opinię publiczną bezpośrednio. Bo przecież zmiany, które gen. Sikorski wprowadził do projektu, miały jedynie kosmetyczny charakter. I choć wpisano doń, że Generalny Inspektor Wojsk. „jest przewidziany na Naczelnego Wodza Wojska Polskiego w czasie wojny” (JP, VIII, s. XVI), to pozostawiono jednak zapis o podwójnej podległości szefa sztabu. Utrzymanie został przy tym inny zamysł – by „Generalny Inspektor był jak najstanniej ukryty przed wojskiem” (JP, VIII, 123). Natomiast Piłsudski nie zamierzał być po prostu dekonsekwentny.</p> <p>Tymczasem w pierwszej połowie 1925 roku mogło się zdawać, że Marszałek przyjął postawę pasywną. Poufne spotkania w wąskim gronie, głównie w mieszkaniu Świątlickiego, nie przekładały</p>	<p>się na konkretne działania. Piłsudski konsekwentnie podkreślał, że powód do armii interesuje go z jednego zasadniczego powodu: by zachować ją jako jedyną realną siłę zdolną zabezpieczyć zbrodniczą wciąży krucha niepodległość. Sytuacja po raz kolejny zastrzyła się latem 1925 roku. Właśnie wtedy Marszałek ujawnił dwuznaczne zabieg Sikorskiego z początków ubiegłego roku i, co ważniejsze, postawił na porządku dziennym problem wiarygodności już nie tylko elit politycznych, lecz także generałkiej śmietanki. Ta ostatnia kwestia wypłynęła przy okazji tzw. sprawy Wojskowego Biura Historycznego. Pretekstem stały się tu artykuły w „Bellonie”, w których zostały zakwestionowane, choć nie wprost, dokonania Piłsudskiego sprzed pięciu lat. W swoich prasowych polemikach Marszałek postawił, jego zdaniem, ewidentnie fałszerstwa i przeinaczenia. Autorów, a zwłaszcza gen. Mariana Kukieła, skądinąd wybitnego historyka wojskowości, potraktował jednak w sposób wysoce obraźliwy, w gruncie rzeczy uwłaczający ich godności. Ten sposób prowadzenia polemiki, jak można domniemywać, miał zapewne podobną genezę jak wcześniejsze potraktowanie przezeń prominentnych polityków. Piłsudski, przez przyjęcie przez siebie konwencję, odmawiał im prawa do szacunku.</p> <p>Ostrość reakcji Piłsudskiego, do jesieni 1925 roku sytuującej się jedynie na wewnętrzny teren, w tym właśnie czasie zyskała jeszcze jeden dodatkowy kontekst – międzynarodowy. To właśnie wówczas, w efekcie lokalnych rokowań, został podpisany tzw. pakt reński. W dokumencie tym potwierdzono nienujarzalność granic niemiecko-francuskiej i niemiecko-belgijskiej, natomiast całkowitym milczeniem pominięto kwestię terytorialnego status quo w Europie Wschodniej, co mogło otwierać drogę do co najmniej rewizjonistycznych poczynań ze strony Republiki Weimarskiej. W Locarno, co doskonale dostrzegli współcześni, klęskę poniosła nie tylko polska dyplomacja. Był to dźwięk alarmowy dla systemu bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej, ponieważ najważniejszy element ją stanowiący, czyli układ sojuszniczy z Francją, wymownie ukazał swoją miłąłość.</p> <p>General Marian Kukiel (1868–1937), żołnierz Legionów, general wojska Polskiego, historyk wojskowości (historik), szef Oddziału II Sztabu Generalnego (1923) i Biura Historycznego Sztabu Generalnego (1921 i 1925), dowódca 103 pułku, Belwedru podczas przewrót majowego (1926), wiceminister (1926), przeniesiony w stan spoczynku, ok. 1926/1926, fot. nieznaną, Wikimedia Commons, domena publiczna.</p>
<p>- 32 -</p>	<p>- 38 -</p>	<p>- 39 -</p>

Teksty źródłowe zostały uzupełnione współczesnymi przypisami opracowanymi przez autora publikacji.

Wydawnictwo zawiera też indeks osób i indeks geograficzny oraz ponad 150 zdjęć i skanów dokumentów odnoszących się do opisywanych wydarzeń, miejsc lub osób. Duża część zdjęć i skanów dokumentów pochodzi ze zbiorów Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

Profesor Suleja w Prologu do *Maja 1926* napisał m.in.:

W całym okresie dwudziestolecia międzywojennego nie ma bodajże bardziej zmitologizowanego wydarzenia niż zamach majowy dokonany przez Józefa Piłsudskiego. Spory z nim związane do dziś – choć minęło już sto lat – toczą przede wszystkim historycy i publicyści, ale zdarza się, że nadal dzieli on nie tylko licznych zwolenników i przeciwników Marszałka, lecz niemal całe rodziny. Na dodatek, wciąż nie ma pełnej jasności ani co do jego genezy, ani też skutków, nie tylko natury politycznej. Najlepiej opisany został jego przebieg, ale i w tym zakresie nie brak odmiennych interpretacji i zwykłych niedomówień.

Historyk zajmujący się dwudziestoleciem międzywojennym niejednokrotnie błąka się w gąszczu wciąż rosnących rozbieżnych interpretacji, schematów myślowych, stereotypów, niedopowiedzeń, przeinaczeń, a niekiedy i fobii. Geneza tego stanu rzeczy nadal tkwi w spojrzeniu na maj 1926 roku narzuconym tuż po jego zakończeniu. Niemal natychmiast bowiem, wraz z ustaniem walk, samo to wydarzenie obie strony – zarówno zwycięska, jak i pokonana – zaczęły intensywnie mistyfikować. Niemal równocześnie rozpoczął się również – zamierzony i w gruncie rzeczy bezstronny – proces kompletowania dokumentacji mającej umożliwić odtworzenie przynajmniej militarnej strony majowych wypadków. Dokumentacja ta nie została dokładnie przeanalizowana przed rokiem 1939, a po jej wywiezieniu za ocean w znacznym stopniu pozostawała poza naukowym obiegiem. Ten stan rzeczy utrzymuje się do dziś.

Publikacja przygotowana została w dwóch wersjach: elektronicznej (formaty pdf, e-pub i mobi) oraz papierowej (format 165x235 mm, oprawa twarda).

Założyciele Muzeum

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

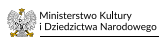
Fundacja Rodziny

JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Wolontariuszy i pracowników Muzeum na swoich spektaklach goszczą

TEATR POLSKI
IM. ARNOLDA SZYFMANA
W WARSZAWIE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

25^{lecie} Mazowsze

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego współprowadzoną przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

STUDIO
teatrgaleria